

‘Geef studenten met ernstige rekenproblemen of dyscalculie eerlijke kans’

Petitie tegen verplichte rekentoets mbo

Sinds september 2022 moeten nieuwe studenten op alle mbo-opleidingen verplicht minimaal een 5 halen voor de rekentoets om een diploma te kunnen krijgen.

Een groep studenten zal nooit een diploma kunnen halen door de invoering van de verplichting minimaal een 5 te halen voor de rekentoets op het mbo. Ook niet wanneer ze voor alle andere vakken goede cijfers hebben en een opleiding volgen voor een beroep waarbij rekenen minder belangrijk is.

Daarom vragen wij de Tweede Kamer om, middels een motie, de Minister te verzoeken een regeling te treffen voor studenten met ernstige rekenproblemen, zodat zij wel een mbo-diploma kunnen halen. Of te heroverwegen de rekentoets op het mbo - net als op het vmbo - niet mee te laten tellen in de slaag-zakregeling.

Wat is de huidige situatie?

Door de invoering van de verplichting minimaal een 5 te halen voor de rekentoets op het mbo, zal een groep studenten nooit een diploma kunnen halen.

Voor deze studenten wordt het niet alleen onmogelijk om een diploma te halen, ook worden zij opgezadeld met een **grote studieschuld**. Want haal je geen diploma, dan moet je je studiefinanciering terugbetalen én de bijdrage voor je ov-kaart. Deze groep studenten wordt dus dubbel gepakt. Er zijn studenten die **uit angst voor een studieschuld nu al stoppen met hun mbo-opleiding** of dit overwegen.

- Er zijn mbo-opleidingen die studenten **vanwege ernstige rekenproblemen weigeren** of adviseren niet aan de opleiding te beginnen.
- Er zijn **zij-instromers die niet starten of stoppen met de opleiding** vanwege het verplicht moeten behalen van een 5 voor de rekentoets.
- Er zijn studenten die **stoppen met het mbo en wachten tot zij 21 zijn**. Om vervolgens te proberen, via een toelatingstoets, toegelaten te worden op het hbo. Want daar is geen verplichte rekentoets.

Maak een uitzondering mogelijk bij ernstige rekenproblemen. Of heroverweeg de rekentoets op het mbo niet mee te laten tellen in de slaag-zakregeling. Dat vragen we aan de Minister en aan de Tweede Kamer.

De verplichte rekentoets zorgt voor kansenongelijkheid. We ontnemen een groep studenten de kans een diploma te halen. En hiermee ontnemen we hen een toekomst, terwijl we met de zorgwekkende personeelstekorten in Nederland álle studenten die een diploma willen halen juist heel hard nodig hebben.

Deskundigen zeggen dat er ondanks goed rekenonderwijs altijd een groep studenten zal zijn die, vanwege bijvoorbeeld dyscalculie of niet aangeboren hersenletsel, nooit minimaal een 5 zullen kunnen halen voor de rekentoets. Ook niet met extra oefenen en gebruik van hulpmiddelen. Het Kwaliteitsinstituut Dyscalculie (KiD) denkt dat het wellicht gaat om 10% van de mbo'ers.

Voor deze studenten zou een uitzondering mogelijk moeten zijn, uiteraard alleen wanneer rekenen geen hoofdonderdeel van hun toekomstige beroep is.

Dit kan bijvoorbeeld gelden voor studenten die een dyscalculieverklaring hebben of met een deskundigenoordeel, afgegeven door een deskundige binnen de school. Deze deskundige - bijvoorbeeld een rekenspecialist of orthopedagoog - kan beoordelen of een student ondanks goed rekenonderwijs en extra oefenen nooit de rekentoets zal kunnen halen. Voor studenten met zo'n deskundigenoordeel wordt dan, met een aantekening als bijlage bij het diploma, een uitzondering mogelijk gemaakt.

Kansenongelijkheid

Natuurlijk pleiten ook wij voor goed rekenonderwijs en vinden we het ontwikkelen van rekenvaardigheid belangrijk. Maar we weten ook dat de kwaliteit van het rekenonderwijs in ons land (met grote verschillen per school) niet op orde is. Juist de groep kinderen met rekenproblemen is hiervan de dupe.

In het voortgezet onderwijs is het behalen van de rekentoets geen voorwaarde voor het behalen van een diploma. Het maken van de toets, ongeacht de uitslag, is voldoende. Op de hogeschool of universiteit is er ook geen verplichte rekentoets. Deskundigen zeggen bovendien dat er in het mbo verhoudingsgewijs een grotere groep studenten met rekenproblemen te vinden is, juist vanwege lagere schoolprestaties sinds de basisschool als gevolg van deze rekenproblemen en vanwege rekenonderwijs van (vaak) onvoldoende passende kwaliteit.

Er is in ons land bovendien geen regeling voor vergoede diagnostiek en behandeling bij ernstige rekenproblemen. Of deze studenten bijvoorbeeld een dyscalculieverklaring hebben, hangt af van of hun ouders op hun kosten onderzoek konden laten doen. Met het alleen verplicht invoeren van de rekentoets in het mbo duperen we de groep studenten bij wie geen onderzoek is gedaan. ♦

Initiatiefnemers van de petitie

Noëmie van Broekhoven (mbo-student met dyscalculie) en haar ouders **Sophie Hack - van Broekhoven** en **Medi van Broekhoven**, namens alle ondertekenaars van de petitie

Gesteund door

Landelijke Oudervereniging Balans, Ouders & Onderwijs, Nederlandse Vereniging van Pedagogogen en Onderwijskundigen (NVO), JOBmbo, Reformatorische Oudervereniging (ROV), Kwaliteitsinstituut Dyscalculie (KiD), Landelijke Beroepsvereniging Remedial Teachers

Visie KiD op de verplichte rekentoets in het MBO – februari 2024

Sinds september 2022 zijn MBO-scholen weer verplicht om bij hun studenten een rekentoets af te nemen. Tussen 2019 en 2022 was deze rekentoets juist afgeschaft. Voor studenten met ernstige rekenwiskundeproblemen en dyscalculie (ERWD) is deze rekentoets funest, omdat de uitslag meetelt in de slaag-zakregeling en dus bepalend is voor het behalen van het diploma. Studenten met ERWD zullen een reguliere rekentoets vrijwel nooit kunnen halen.

Studenten met ERWD mogen, als de school dit toestaat, wel gebruik maken van hulpmiddelen zoals een rekenmachine, rekenkaarten, het laten voorlezen van de tekst, het arceren van tekst, plaatjes en/of grafieken. Daarnaast kan de school voor de studenten met ERWD ook extra tijd inplannen om de rekentoets te maken. Maar ook met deze hulpmiddelen redden ze het vaak nog niet.

Onze schatting is dat ongeveer 10% van de MBO-studenten de rekentoets niet zullen halen, omdat deze op tenminste 2F en/of 3F niveau is en deze studenten eerder het basisonderwijs zijn uitgestroomd zonder het 1F niveau te hebben behaald. Dit ligt niet alleen aan deze studenten: er is nog veel winst te behalen in de kwaliteit van het rekenonderwijs in Nederland. Uitgaande van ongeveer een half miljoen MBO-studenten zullen, afhankelijk van de duur van de opleiding (3 of 4 jaar), jaarlijks zo'n 150.000 studenten de rekentoets maken. Dit betekent dat jaarlijks enkele duizenden studenten de rekentoets, en daarmee hun diploma, niet zullen halen.

Dit heeft tot gevolg dat getalenteerde en vakbekwame professionals, waar in de maatschappij zo'n grote behoefte aan is, niet of met veel vertraging in het gewenste vakgebied aan de slag kunnen. Zeker bij beroepen waarbij rekenvaardigheid een minimale rol speelt, zou dit nooit mogen gebeuren!

Ons dringende advies aan de overheid is om af te zien van de verplichte rekentoets als onderdeel van de slaag-zakregeling in het MBO. Op deze manier kunnen zij hun sterke kanten benutten, in plaats van door wettelijke regels te worden afgerekend op hun (reken)tekorten. Ook studenten met ERWD hebben recht op volwaardige deelname aan onze kenniseconomie.

Namens de voorzitter van het bestuur,

Prof. dr. Hans van Luit

JOBmbo roept op tot herziening van de rekeneisen in het mbo

Mbo-studenten en hun rekendocenten maken zich zorgen over de zogenoemde ‘nieuwe rekeneisen’.¹ JOBmbo onderschrijft deze zorgen. Voor studenten die na 1 augustus 2022 zijn begonnen met een mbo-studie telt het resultaat van het instellingsexamen rekenen mee in de uitslagbepaling. Het is onacceptabel dat studenten als gevolg van dit rekenexamen mogelijk geen mbo-diploma kunnen behalen. Voor studenten met dyscalculie dient er dan ook altijd een mogelijkheid tot uitzondering of aanpassing te zijn, zoals dat geldt voor alle ondersteuningsbehoeften. Bovendien moet er kritisch worden gekeken naar de functie van het rekenonderwijs in het mbo. Rekenen zou alleen een onderdeel van het curriculum van een mbo-studie moeten zijn als het relevant is voor het beroep waar studenten voor worden opgeleid, vindt JOBmbo.

Recent onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs toont aan dat de rekenvaardigheden van leerlingen in de onderbouw van het voortgezet onderwijs (VO) vaak onvoldoende zijn.² Vooral de vaardigheden van vmbo-leerlingen blijven achter. Drie op de vier vmbo’ers hebben halverwege het tweede leerjaar moeite met het rekenniveau wat behaald zou moeten zijn na het afronden van de basisschool. Dit zal hen uiteindelijk belemmeren in hun vervolgopleiding en het zelfstandig functioneren in de maatschappij. De vmbo- en havo-leerlingen die geen eindexamen in wiskunde doen moeten een schoolexamen rekenen maken, maar het cijfer daarvan telt niet mee in de uitslagbepaling. Vervolgens telt het rekenexamen in het mbo ineens wel mee voor de uitslagbepaling, wat dus niet klopt in het kader van de doorlopende leerlijn. Daarnaast heeft zo’n 7% van de mbo-studenten (ernstige) rekenproblemen, wat neerkomt op duizenden afstuderende mbo-studenten per jaar.³ Studenten lopen het risico om door de rekeneisen helemaal geen diploma in het vervolgonderwijs te kunnen halen.

JOBmbo erkent dat de daling in de beheersing van de basisvaardigheden een zorgelijke ontwikkeling is, maar vindt het mbo niet de plek om dit op te lossen.⁴ Het ontwikkelen van de basisvaardigheden dient een taak te blijven van het funderend onderwijs, zoals in het masterplan basisvaardigheden beschreven.⁵ Door het verplicht moeten halen van een rekenexamen in het mbo wordt de verantwoordelijkheid om de tekortkoming van het funderend onderwijs op te lossen bij de mbo-student gelegd. Bovendien dient de kostbare onderwijstijd in het mbo te worden besteed aan dat waarvoor studenten naar het mbo gaan: het studeren voor een beroep en het ontwikkelen van hun talenten. Zo is en blijft het mbo een aantrekkelijke keuze als vervolgopleiding, en daarnaast toegankelijk voor mensen die zich willen omscholen naar juist die beroepen die we zo hard nodig hebben. Dit sluit ook aan bij de waaier-gedachte van demissionair minister Dijkgraaf, waarin het mbo als vervolgonderwijs dezelfde positie en waardering krijgt als het hbo en wo.⁶ Net als in het hbo en wo dienen de basisvaardigheden op peil gehouden te worden door dit in theoretische of beroepsgerichte vakken te integreren, niet als apart vak op het rooster zoals nu in het mbo.

JOBmbo roept daarom op: maak rekenen alleen een onderdeel van het curriculum van een mbo-studie als dat van belang is voor het beroep waar de student voor wordt opgeleid en integreer de vaardigheden dan in de relevante vakken. De gevolgen van de tekortkomingen van het funderend onderwijs mogen niet de verantwoordelijkheid worden gemaakt van de mbo-student.

¹ De nieuwe rekeneisen in het mbo: dit zijn de zorgen en behoeftes van rekendocenten (Bureau ICE, 2023)

² Rekenen-Wiskunde einde leerjaar 2 voortgezet onderwijs 2021-2022 (Inspectie van het Onderwijs, 2024)

³ Handboek dyscalculie en rekenproblemen: Een dynamisch ontwikkelingsperspectief. (Ruijssenaars et al., 2021)

⁴ De Staat van het Onderwijs (Inspectie van het Onderwijs, 2023)

⁵ Kamerbrief over doelen en voortgang Masterplan basisvaardigheden funderend onderwijs (Ministerie OCW, 2023)

⁶ Toespraak van minister Dijkgraaf bij Opening Academisch Jaar Maastricht (2022)